

REVEIL-SERIE

LEVEN DOOR
HET GELOOF

ALEXANDER COMRIE

No. 475

JUNI - JULI 2011

ALEXANDER COMRIE

Alexander Comrie werd geboren op 16 december 1706 in Perth, Schotland, als zoon van een Schotse procureur, Patrick Comrie, en Rachell Vause. Om onbekende redenen is hij kort vóór zijn twintigste levensjaar naar Nederland gekomen, om in Rotterdam werkzaam te zijn in de handel. Er is een vermoeden dat zijn vader hem voor de dienst des Woords had bestemd, maar mogelijk niet de kosten van zijn opleiding heeft kunnen dragen. De koopman bij wie Comrie op kantoor werkte, ontdekte dat Comries belangstelling echter niet op de handel, maar op het predikambt was gericht. Samen met enkele vrienden heeft hij het toen mogelijk gemaakt dat Comrie theologie kon gaan studeren. Vanaf 1729 studeerde hij in Groningen en vanaf 1733 in Leiden. In 1734 promoveerde hij daar in de filosofie.

Op 1 mei 1735 werd hij bevestigd tot predikant van Woubrugge, waar hij bijna 40 jaar gestaan heeft, ondanks zeven beroepen naar elders. Hij ging met emeritaat in 1773, en is een jaar later in

Gouda gestorven, Daar is hij ook begraven in de St. Janskerk.

In Woubrugge trouwde hij in 1737 met Johanna de Heyde die hem na een jaar reeds ontviel op de leeftijd van 28 jaar. Hij hertrouwde in 1741 met Maria van der Pijll. Ook zij stierf (1764), waarna hij in 1766 hertrouwde met Catharina de Reus, die hem 35 jaar heeft overleefd.

In zijn jonge leven heeft Alexander Comrie sterk de invloed ondergaan van predikers als Ebenezer en Ralph Erskine, en Thomas Boston. Deze invloed is hem zijn hele leven bijgebleven, ook in zijn theologie.

Comrie is al in zijn eigen tijd zeer bekend geworden, voornamelijk door de geschriften die hij publiceerde. Hij was daarin tolk van de velen die bezwaren hadden tegen de geest van verlichting en tolerantie die aan de universiteiten begon te heersen, en ook in de prediking merkbaar werd. Vooral keerde hij zich tegen hen die het ontvangen van het heil afhankelijk stelden van de daad van het geloof. Hij voerde hiertegen aan dat dit

nu juist de ziel was van de leer der remonstranten en dat wij door de genáde van het geloof Christus worden ingelijfd, en niet door de daad van het geloof.

Comrie was in de kringen van de achttiende-eeuwse gereformeerden een zeer geliefd en veel gelezen schrijver. In zijn gemeente Woubrugge werd hij zeer geacht als herder en leraar, niet zozeer door zijn ijver in het huisbezoek, maar doordat hij zeer veel zorg besteedde aan zijn preken. Een groot aantal daarvan is ook in druk verschenen.

“Comrie behoorde tot de beste predikers van zijn tijd. Zijn preken waaraan hij veel studie besteedde, vervielen niet in de fouten van zijn meeste tijdgenoten, maar waren praktisch en doorzichtig, zonder platheid en vertoon van geleerdheid” (Christelijke Encyclopedie, deel 2).

Bron: Biografisch Lexicon voor de geschiedenis van het Nederlandse Protestantisme, deel 3, pg. 76-78.

De preek die u hierbij wordt aangeboden, is herschreven in de taal en stijl van het hedendaagse Nederlands uit het boek “Verhandeling van eenige eigenschappen des zaligmakenden geloofs” (1744). Het is de twaalfde preek uit het boek.

LEVEN DOOR HET GELOOF

door

ALEXANDER COMRIE

”Want met het hart gelooft men ter rechtvaardigheid.”

Romeinen 10:10a

Inleiding

Het was onder de bediening van de Wet nodig om bij de geringste besmetting gereinigd te worden vóór men een bepaalde godsdienstige verplichting kon uitoefenen. Zo is het, mijn geliefden, onder de bediening van het Nieuwe Testament volstrekt noodzakelijk dat ieder zijn geweten van dode werken reinigt in het bloed van Jezus Christus, dat van alle zonden reinigt, vóór hij tot God nadert. Dit is het wat we nu onder uw gewijde aandacht willen brengen, namelijk hoe men door het geloof leeft om dagelijks gerechtvaardigd te worden.

De apostel heeft in vers 9 aangetoond dat zij zalig zullen worden die met de mond belijden en met het hart geloven. Dit bewijst hij in onze tekstwoorden, omdat men met het hart gelooft ter rechtvaardiging.

In deze woorden komen twee zaken onder onze aandacht, die we puntsgewijs willen behandelen.

1. Het onderwerp dat het werk doet dat hier beschreven wordt, namelijk het hart.
2. Dat werk zelf: met het hart gelooft men ter rechtvaardiging.

De verklaring van de tekst

1.

In het eerste deel van de tekst spreekt de apostel over het hart. Wie Gods Woord aandachtig leest, weet dat we onder het hart in veel gevallen de ziel moeten verstaan, en dat alle vermogens van de ziel, zoals verstand, wil, oordeel en geweten, met het woord 'hart' worden uitgedrukt. Omdat wij naar aanleiding van het tweede vers van Psalm 45 uitvoerig over dit onderwerp hebben gesproken, zullen we ons daar nu niet mee inlaten. We stellen alleen dat wij hier onder het hart alles verstaan wat op de ziel betrekking heeft. De

voornaamste zetel van het geloof is weliswaar in het verstand, maar toch is het geloof, zoals het in het verstand is, evengoed in alle vermogens van de ziel. Wie heel goed let op de namen die aan het geloof gegeven worden, zal bemerken dat die nu eens aan het verstand en dan weer aan de wil ontleend zijn. Het is niet zonder nadruk dat de apostel hier zegt: ‘met het hart’. Enerzijds wijst dit op een belangrijk onderscheid tussen de geloofsinwilliging door het historische en die door het zaligmakend geloof. Het eerste doet men immers alleen maar met het verstand, en het tweede met zijn hele ziel. Anderzijds herinnert het ons eraan dat het zaligmakende geloof altijd uit de grond van het hart moet opkomen, en dat we al de werkzaamheden van onze ziel daaraan moeten toetsen.

2.

Nadat de apostel heeft gesproken over het hart als de bron waaruit de geloofswerkzaamheden moeten voortvloeien, leert hij ons dat wij daarmee geloven tot rechtvaardigheid. Het belangrijkste waarover wij tot u willen spreken, is wel u aantonen hoe de ziel door het geloof leeft ter recht-

vaardiging. Niemand zal van mij verwachten dat ik enige verklarende woorden spreek over de rechtvaardigmaking van de zondaar die hij voor de rechterstoel van Gods gericht ontvangt, waarbij het geloof het middel is om de gerechtigheid van Christus aan te grijpen en zich toe te eigenen. Dat hebben we immers breedvoerig gedaan vanuit Romeinen 5:1. Toen spraken we over het geloof als de genade die de in zichzelf goddeloze zondaar beoefent waarop hij gerechtvaardigd wordt. U zult ook niet verwachten dat we ons zullen bezighouden met enkele meningsverschillen over deze zaak. De stof is sterk gericht op de praktijk van het bevindelijke leven, en het zou dan ook jammer zijn om ons gemoed te laten ophouden door de een of andere woordenstrijd. Want als we alle verschillen tussen de rechtzinnige theologen over een eerste, een tweede of een dagelijkse rechtvaardiging goed bezien, komen die meer op woorden dan op zaken neer. We zeggen alleen heel kort dat we de rechtvaardigheid willen bezien ten opzichte van de persoon die het aangaat – en dan geeft het de vrijspraak over die persoon aan; óf ten opzichte van zijn daden – en dan geeft het de daadwerkelijke vrijspraak te

kennen van hem die gerechtvaardigd is, volgend op zijn geloofsoefening met betrekking tot die daden. In verband met dit laatste zullen we nu spreken over het leven door het geloof tot rechtvaardigheid.

Om dit in alle duidelijkheid te doen, zullen we verschillende zaken aan de orde stellen die de instemming van uw hart zullen hebben en voor ons de weg banen naar het eigenlijke onderwerp van deze preek.

1. Allereerst weet u dat er geen enkel mens is vanaf de val van onze voorouders die de geboden van God kan onderhouden. Men overtreedt die dagelijks, ja elk ogenblik met gedachten, woorden en daden. Dit leert Gods Woord ons ook in ruime mate. ‘En de HEERE zag dat (...) al het gedichtsel van de gedachten zijns harten te allen dage alleen boos was’, Genesis 6:5. Arglistig en bedrieglijk is het hart, meer dan enig ding. Er is niemand zo rechtvaardig dat hij niet zondigt, omdat de meest rechtvaardige zevenmaal daags in zonden valt en we worden vermaand onze broeder zeventigmaal zevenmaal te vergeven. We

kunnen dus met de woorden van Johannes vaststellen: ‘Indien wij zeggen dat wij niet gezondigd hebben, zo maken wij Hem tot een leugenaar, en Zijn Woord is niet in ons’, 1 Johannes 1:10. Als we ervan overtuigd worden om dit te geloven, zal het ons hart vervullen met heel verootmoedigende gedachten over onszelf, en dat vanwege de onuitsprekelijke verdorvenheid van onze natuur, die ons steeds geneigd doet zijn tot alle kwaad. Daar komt nog bij dat we hieraan ons toenemen in de genade steeds moeten toetsen. Want naarmate we hierbij bepaald worden met een diep inzicht dat het hart doet smelten en de ziel ootmoedig maakt, zo groeien wij hoe langer hoe meer in de kennis van de almachtige God, van Jezus en van onszelf. Maar als de ziel er niet bij stilgezet wordt om vanuit dit uitgangspunt met een innig verfoeien en een walgen van zichzelf werkzaam te zijn, dan is dat een onmiskenbaar bewijs dat men geen ware christen is, of op zijn best dat het geestelijke leven ernstig aan het kwijnen en bijna stervend is. Het is duizend tegen één vooral dit wat al de mond- en praatchristenen ontbreekt. Zij spreken steeds vanuit de hoogte en willen boven anderen erkend worden, hoewel er geen besef van klein-

heid, geen eerbied en geen verootmoediging in hen te vinden is en ook niet naar buiten toe gemerkt wordt.

2. Er kunnen vervolgens zonden zijn die Gods kinderen bedreven hebben, waarover zij niet verootmoedigd zijn. Zij hebben daarvoor het bloed van Jezus Christus niet aangenomen om in het bijzonder hiervoor in hun ziel de vrijspraak te ervaren en ook de reiniging van hun geweten van die schuld. Die zonden zorgen ervoor dat de ziel, zolang ze onder de schuld daarvan ligt, niet in staat is gemeenschap te oefenen met God en te voldoen aan de eis van heiligmaking. Want zoals de schaduw het lichaam volgt, zo volgt er een geestelijk sterven en wegwijnen op het bedrijven van zonden, Romeinen 6:23. Ieder die op zichzelf let, zal ervaren dat de zonde het licht in hem duister maakt, en zijn krachten verandert in zomerdroogte. Deze wangestalte zal de ziel zó lang beheersen tot ze vernederd wordt en ze opnieuw gebruikmaakt van het bloed van Jezus Christus, niet alleen door daarnaar zuchtend te verlangen maar ook door dat daadwerkelijk toe te eigenen. Iemand zou nu bepaalde vragen kunnen

stellen over dit stuk, waaraan voor elke belanghebbende zoveel gelegen is.

a. De eerste vraag zou mogelijk deze kunnen zijn: *Als het zo gesteld is met de ziel, dat ze niets kan zolang er enige zonde is waarom trent ze geen daadwerkelijke en persoonlijke vernedering en geloofswerkzaamheden heeft gehad... en als die zonde iemand dan onbekwaam maakt om gemeenschap met God te oefenen en de heiligmaking in praktijk te brengen, waaraan zal ik dat dan voor mezelf kunnen weten, zodat ik goed achter de kwalijke gesteldheid van mijn ziel gebracht zal worden?*

Op deze heel belangrijke vraag zullen we slechts enkele dingen ter beantwoording doorgeven uit het vele dat de bevinding leert. Geef hier goed acht op zodat u – indien u in geestelijke zin licht hebt – mag zien wat uw situatie is en hoe de zaak tussen God en uw ziel staat.

- Een gelovige kan dit weten *uit het feit dat zijn ziel zo ver weg is* van de Heere. Dat is iets wat hij kan bemerken aan de wijze waarop hij de godsdienstige plichten waartoe hij geroepen

wordt, waarneemt. Hoewel hij dat doet, moet hij toch uitroepen: ‘O, wat is er een ernstige scheiding tussen mij en de Heere. Wat is er een grote afstand, waardoor ik niets van God bemerk in mijn bidden, mijn luisteren, mijn lezen of mijn overpeinzingen.’ Hierover hebben Gods kinderen uit alle tijden geklaagd: ‘Waarom staat Gij van verre? Waarom verbergt Gij U?’ (Psalm 10:1). Hoewel ze in andere tijden God kent, moet de ziel nu toch uitroepen: ‘Och, het is alsof ik een onbekende God aanroep!’ Wat de ziel betreft, wordt dit alleen maar door schuld veroorzaakt, terwijl God nabij hen is die Hem vrezen.

- Een gelovige kan dit weten *door het gebrek aan licht* dat hij zal opmerken, als hij zich ertoe zet om wat over deze dingen na te denken. Als de gelovige op zijn plaats is en er geen onverzoende zonde op zijn ziel drukt, is het oog eenvoudig en de ziel vol licht, zodat hij in Gods licht de zaken ziet zoals ze werkelijk en wezenlijk zijn. Maar als er sprake is van een openstaande schuld tussen God en Zijn kind, dan komt er als het ware een nevel in de ziel opzetten. De duisternis neemt stap voor stap

en hand over hand toe, en dat voor lange tijd. Het gevolg is dat deze mens niets ziet zoals het werkelijk is, maar alleen zoals hij het zich indentkt en begrijpt, al kan hij tegelijkertijd in begrip voor de rechtzinnige leer toenemen. Daardoor lijkt hij te zien maar ziet hij niets; hij is dan ook blind en flauw van hart. Het laat zich denken dat veel oprechte christenen op dit punt feitelijk ongezond zijn, hoewel ze naar anderen toe veel en ook ter zake over de dingen kunnen spreken.

- Een gelovige kan dit afleiden *uit het gebrek aan vrijmoedigheid* dat hij in deze situatie zal opmerken om op een vertrouwelijke wijze met de Heere Jezus om te gaan. Als er geen schuld op het geweten drukt, gaat de ziel immers met Jezus om zoals een bruid met haar bruidegom. Dan zegt ze: ‘Mijn Liefste is mijne, en ik ben Zijne.’ Maar als er zonde is bedreven en de ziel is nog niet tot verootmoediging gebracht en tot een daadwerkelijke en persoonlijke geloofsoefening, dan ontstaat er vrees, verdriet, terughoudendheid en achterdocht. Hoe ook de ziel de hand van het geloof uitsteekt om Jezus aan te grijpen, ze kan Hem niet bespeuren, en haar

hand komt weer leeg terug.

- Een gelovige kan dit opmerken als hij voor zichzelf nagaat *hoe gering de innerlijke blijdschap is* en de verkwikking die hij ondervindt als hij aan God denkt. Als het geestelijke leven gezond is en als er geen zonden zijn die op het hart drukken, dan zal de ziel immers in de gestalte van David zijn, toen hij zei: ‘Hoe kostelijk zijn mij, o God, Uw gedachten; hoe machtig veel zijn haar sommen’, en wat er verder volgt. Maar als er enige schuld is die op de ziel drukt, dan zijn die gedachten op zijn best slechts als van een vriend die we toornig hebben gemaakt. Dan geven ze ook die innerlijke geestelijke blijdschap niet, omdat er een kwaad in het schuldige geweten is.
- Een gelovige kan dit weten *uit de wispelturigheid en ongedurigheid van zijn gedachten*. Want als zijn ziel in een toestand van vrede verkeert, is zijn hart vast gericht op de Heere in alles wat hij doet. Als er door de zonde echter scheiding ontstaat en de ziel het niet meer in de Heere kan vinden, jaagt hij duizend onbeduidendheden na. Nu eens verzint hij dit, en dan weer wat anders. Zo vermoeit hij zich

door naar wat genoeg te zoeken bij en in sterfelijke schepselen, die hem echter allemaal toeroepen: ‘Bij mij is het niet!’

- Een gelovige kan dit achterhalen als hij let op *de gestalte van zijn ziel* terwijl hij zijn godsdienstige plichten waarneemt. Hij kan er tegenop zien en geen genegenheid bespeuren om zich daartoe te zetten. Hij kan onbewogen zijn, oneerbiedig, ongevoelig. Hij kan er al spoedig mee willen ophouden, en niet uitzien naar de Heere; en zo verder. Dit zijn allemaal onmiskenbare tekenen dat er zonde in hem is, waarover hij niet verootmoedigd is. Maar de ziel die door het bloed van Christus is gereinigd, verheft zich in de wegen van de Heere.
- Een gelovige kan dit *afleiden uit de banden waarmee hij zich gebonden voelt* en die hem beletten de aansporingen tot geestelijk leven die hij ervaart, op te volgen. Een gelovige die weliswaar nog niet werkelijk verootmoedigd is over bepaalde zonden die er zijn, kan namelijk toch nu en dan ervaren dat zijn schuld hem op het hart gaat drukken. Dan gaat hij de ongepastheid van zijn leven inzien, omdat het onder de maat is. Zijn hart ondergaat nu diepe invloe-

den, en zijn begeerte is heel sterk om in Gods licht en Zijn gunst te leven. Maar ondertussen merkt hij in zijn innerlijke leven dat hij zijn hart niet kan meekrijgen als hij dit met kracht wil doorzetten, hoe sterk de begeerte daartoe ook zijn mag. Ja, hij merkt dat hij als het ware gebonden blijft, hoe graag hij deze gevangenis ook wil verlaten. Zo is alles wat hij ondervindt, niet een overgaan van zijn hart in Gods licht. Ook zijn het niet de levendige, geestelijke werkzaamheden die hij op het oog heeft en die hij vroeger heeft ondervonden. Hij ervaart alleen de begeerte daarnaar. De oorzaak van deze toestand is ongetwijfeld dat er bepaalde zonden zijn waarover hij niet verootmoedigd is.

- Een gelovige kan dit weten *uit de geringe uitwerking die al zijn inspanningen hebben* om de zonde en de zondige begeerten te kruisigen en te overwinnen. Een zonde waarmee de ziel niet metterdaad werkzaam is geweest om verzoening te ontvangen, doet de geestelijke kracht verminderen. Maar zo versterkt die zonde tegelijkertijd de oude mens, waardoor diens begeerten worden volvoerd. In het begin kost dat meer strijd, maar in het vervolg veel

minder. Dit komt duidelijk voort uit het feit dat hij niet verootmoedigd is over deze of gene bedreven zonde. Kijk immers maar naar een ziel die op het begin van de weg ten leven is. Als zijn geweten met het bloed van Christus is gereinigd, kan hij dapper als een held zijn voet zetten op de nek van zijn meest geliefkoosde begeerten en ze vertrappen als vuil op straat. Maar als er een zonde tussenbeide komt waarover de ziel niet verootmoedigd is, dan kan men roepen: ‘Ontwaak, Simson, breng uw gewone kracht in stelling tegen de onbesnedenen die u nu aanvallen.’ Maar hij zal ontdekken dat het niet meer te doen is, totdat zijn haarlokken weer aangroeien. Dat betekent: totdat hij verootmoedigd wordt en vrede met God gemaakt heeft door het aangrijpen van Jezus Christus.

- Veel andere zaken uit mijn aantekeningen zal ik niet noemen, omdat ik stof wil overlaten voor uw eigen overdenkingen, maar ten slotte nog één ding: een gelovige kan dit weten uit *zijn vruchtbaarheid of juist onvruchtbaarheid onder de genademiddelen*. Als zijn ziel in een toestand van vrede verkeert, dan is er geen enkel genademiddel of hij zal er het een en an-

der in vinden. In Micha 2:7 staat: ‘Doen Mijn woorden geen goed bij hem die recht wandelt?’ Maar als er een zonde is waarover hij niet is verootmoedigd, doen de beste genademiddelen hem geen nut. De Heere blaast er dan voor hem in. Zoals het een kenmerk is dat iemand niet in gezonde doen is als hij door het voedsel dat hij gebruikt niet wordt versterkt, zo is het er ook een onmiskenbaar teken van dat de ziel belast is met zondeschuld als het Woord voor hem geen vrucht draagt. Daarom zult u zien dat deze en gene gaat roepen: ‘O, hadden we maar goede middelen, en goede predikanten, dan was er wel hoop!’ Maar áls men die heeft, wordt men onder hun bediening toch hoe langer hoe onvruchtbaarder. De oorzaak hiervan is dat het hart gebukt gaat onder een zondeschuld. Zolang dit duurt, is alles tevergeefs, al kwam Paulus zelf met al de vertroosting van het Evangelie, totdat de ziel wordt bepaald en stilgezet bij haar zonde. De bevinding leert dat de ziel onder de genademiddelen onvruchtbaar kan zijn geweest en in het beleid van Gods voorzienigheid juist onder geesteloze ‘middelen’ wordt gebracht en hierbij in de schuld

komt, zodat elk van die ‘middelen’, hoe onopvallend ze ook zijn mogen, tot zegen voor haar zijn.

b. De tweede vraag zou iemand als volgt kunnen formuleren: *Als dit allemaal waar is – wat ik ook moet toestemmen – hoe zal ik dan die bijzondere schuld leren kennen, waardoor ik niet meer in staat ben om gemeenschap met God te oefenen en de heiligmaking te betrachten? Ik ben inderdaad al lang van mening dat er iets moet zijn, maar ik weet niet hoe ik daar achter moet komen.*

Als antwoord zullen we nu slechts de volgende zaken doorgeven.

- Allereerst: het is waar! Uw door God geheiligde natuur kan uit alles wat gezegd is, weten dat het niet is zoals het behoort te zijn, niet zoals ze het ondervonden heeft en ook niet zoals ze het zo heel erg graag zou willen hebben. Maar de eigenlijke oorzaak kan lang voor de ziel verborgen blijven. Het is mogelijk dat de schuld er al lange tijd is; soms kan die er al zijn in het begin van het nieuwe leven, zodat de eerste liefde voor een groot deel wordt

uitgeblust, en de gelovige er later nooit toe komt die schuld te belijden. Het is ook mogelijk dat die schuld wel enigszins onder ogen is gebracht, maar dat er dan enige zaken in de ziel ontstaan door de redenering dat ze toch gelijk heeft of dat er een weg van genade is. Daardoor wordt de gedachte aan die bijzondere schuld weggeschoven, zodat de ziel er niet bewust bij wordt stilgezet en dus ook niet tot herstel wordt gebracht.

- Vervolgens kan het ook wel gebeuren dat een gelovige door een of ander voorval of op de een of andere manier, wat zijn verstand betreft, ingeleid wordt in de verdorvenheid van zijn hart en de geesteloosheid van zijn leven. Daarover wordt hij dan enigermate vernederd en ervaart hij iets van een walging over zijn gehele en algemene geesteloze en doemwaardige toestand. Daardoor staat hij met de strop om de hals voor de Heere, maar toch treedt er geen herstel op omdat hij niet bij die bepaalde schuld stilstaat maar meer dat hij in het algemeen schuldig is. De verzwakking van het genadeleven is immers niet alleen het gevolg van die algemene schuld, maar vooral van deze

of gene schuld in het bijzonder. Daarom zien we ook dat Gods kinderen hierbij stilgezet worden vóór er herstel plaatsvindt. Het is gemakkelijker zijn schuldig zijn in het algemeen in te brengen dan zijn schuld in die bepaalde situatie. Heel dikwijls zien we dat men daar niet aan wil!

- In de derde plaats moet ik opmerken dat ik natuurlijk ieders bijzondere schuld niet kan weten, maar toch zal ik u zeggen hoe ieder die voor zichzelf in zijn eigen situatie wél kan weten. Ieder moet namelijk maar nauwkeurig op zijn hart letten. Als hij bijzonder benauwd en benard is in zijn ziel, of als de Heere hem in verschillende wegen van beproeving brengt, hem kastijdt en hem op de levensweg tegenspoed doet ervaren, dan zal hij – wanneer hij nauwgezet op zijn ziel let – kunnen bemerken dat zijn geweten hem heel duidelijk deze of gene zaak als de oorzaak van dit alles laat zien. Tegelijkertijd maakt het geweten hem hierover verwijten en beschuldigt het hem. Dit is het – en dat kan een daadwerkelijk begane zonde zijn of een zonde van nalatigheid – wat men voor zijn bijzondere schuld moet houden.

Daarbij moet men stilstaan, totdat de ziel in het bijzonder hierover verbrijzeld en verootmoedigd wordt en ertoe komt een uiterst persoonlijk en gelovig gebruik te maken van het bloed van Gods Zoon. Als men dit niet wil doen, zal de ziel ziek blijven en blijven kwijnen. Hoewel er enige verademing kan komen, zal men niet hersteld worden, maar in geestelijke zin hoe langer hoe meer gaan verschralen. En wat men zo nu en dan nog ziet aan schuld, zal in het vergeetboek terechtkomen. Zo zullen deze mensen, hoewel hun grondslag goed is, meer een gedaante dan de kracht van de godzaligheid vertonen.

3. We willen voortgaan en het derde aan de orde stellen. Dat is dat God zo'n heilige God is dat Hij geen gemeenschap kan en ook niet zal oefenen met een ziel waarop een niet beweende schuld drukt. Dit wordt ons met veel duidelijke woorden geleerd. Het wordt ook duidelijk genoeg verbeeld door al de reinigingen die in de tijd van het Oude Testament nodig waren. En de wijze waarop God met Zijn kinderen handelt – waarvan zij bevindelijk kennis hebben – bevestigt dit ten overvloede.

Het is immers om deze reden dat God hen in bepaalde omstandigheden alleen laat en hun Zijn raad en leiding weigert. Dan lijkt Hij Zich hun zaak niet aan te trekken, hoewel zij gebukt hun weg gaan. Dan beteugelt Hij hun vijanden niet en houdt hen niet tegen. Dan ervaren zij geen troost en worden de benauwdheden zo hevig dat ze daaronder gekromd lopen. Dan is niets wat ze ter hand nemen, voorspoedig. Dan volgt de ene bestraffing op de andere, zoals de ene golf komt na de andere, totdat alle golven over hen heen gaan. Dan wordt hun weg met doornen omtuind. Dan kleeft hun tong aan het gehemelte. Dan zitten zij terneer als een afgezonderde vrouw. En als God al enigszins naderbij komt, is het maar een kort moment, zoals een vreemdeling voorbijgaat maar niet binnenkomt om er te blijven. De oorzaak is dat er een twistgeding ligt, een ban op de ziel, een schuld waarmee zij zich tot op de huidige dag niet oprecht hebben beziggehouden. Al deze dingen heb ik met even zo veel woorden slechts genoemd. Denk erover na, en zie hoe het er met uw ziel voorstaat!

4. De vierde en laatste zaak is het trekken van een

conclusie uit het voorafgaande, en wel deze: uit alles wat gezegd is, blijkt overvloedig hoe noodzakelijk het is door het geloof te leven tot rechtvaardigheid. Gods geheiligde kinderen hebben ernaar uitgezien, Christus leert ons erom bidden, en niemand zal zonder dit leven uit geloof voorspoedig zijn.

Nu gaan we er dan toe over om u in een aantal punten te laten zien hoe de gelovige door geloof tot rechtvaardigheid leeft.

Het geloof bepaalt hem daadwerkelijk bij zijn schuld en overtreding tegen de Heere. Daardoor kijkt hij niet alleen tegen de zonde aan door middel van een betoog in woorden, maar hij ziet ze echt in haar eigen monsterlijke en godonterende karakter. Hij ziet ook de onvermijdelijke vreselijke gevolgen ervan voor de ziel die de zonde doet, zie Romeinen 2:9 en 6:23. Als hij dit ziet, wordt het masker van de zonde afgetrokken en ziet hij het bedrog van de satan in zijn verlokking en verleiding. Ook begint de ziel haar eigen onbegrijpelijke dwaasheid op te merken dat ze zich in zo'n onbegrijpelijk groot gevaar bracht voor

een kortdurend en dikwijls ook maar ingebeeld vermaak. In Jesaja 59:12 zegt de Kerk: ‘Onze ongerechtigheden kennen wij’ en in Jeremia 3:13: ‘Alleen ken uw ongerechtigheid, dat gij tegen de HEERE uw God hebt overtreden.’

Het geloof dat werkzaam is tot rechtvaardigheid, doet de ziel stilstaan bij de aanblik van de schuld die ze heeft. Ze wordt daarbij zo stilgezet dat die haar voor ogen blijft zweven en in de gedachten blijft rondmalen. Een huichelaar of een tijdgelovige is in zijn bestaan gewoonlijk als een mens die zichzelf maar een kort ogenblik als in een spiegel ziet, maar dat direct weer vergeten is. Hij ziet namelijk enigszins, met enig licht en zo nu en dan zijn schuld in. Dat zien is hem niet aangenaam en het begint hem al gauw te hinderen. Hij gaat naar zijn kamer, belijdt zijn zonde, en is werkzaam met Jezus door de kennis die hij van de Borg heeft (hoewel hij nog geen geschikt voorwerp voor Hem is). Zo raakt de aanblik van zijn schuld voor hem uit het oog, en is hij tevreden en blij toe. Zo komt het dat men de hele dag kan toegeven aan zijn begeerten, zijn verlangens de vrije teugel kan geven en zich met duizend

en één ding kan afgeven. Aan het eind van de dag ziet men iets van zijn schuld, men is er een kwartier of een half kwartier mee bezig, en als dat gebeurd is, kan men zich de mond afvegen en zijn ziel wijsmaken dat alles goed is. Maar een ware gelovige wordt erbij stilgezet dat zijn overtredingen steeds vóór hem zijn. Ja, hij is eropuit om daar steeds bij bepaald te worden, en is er ook bang voor dat hij zijn schuld niet diep genoeg peilt. Dat is ook geen wonder, want het besef van zijn schuld is te allen tijde uiterst noodzakelijk om de ziel in een staat van oprechte droefheid en ontroering te brengen, om haar zo werkelijk een voorwerp van vrije genade te doen zijn.

Het geloof dat werkzaam is tot rechtvaardigheid, bepaalt de ziel niet alleen bij haar schuld in het algemeen, maar ook bij een bepaalde schuld in het bijzonder. Daardoor ziet de gelovige die schuld heel uitdrukkelijk, en ligt die zwaar op zijn hart. Zijn geweten wordt daardoor bijzonder geraakt, en door die schuld wordt ook zijn vrijmoedigheid ernstig belemmerd. Dit veroorzaakt duisternis en scheiding in de verhouding tussen hem en de Heere. Het behoort immers tot

de aard van het geloof dat het nooit bij het algemene blijft staan, maar steeds opnieuw nadert tot afzonderlijke zaken. Kijk maar naar David in Psalm 51. Daaruit moet u leren dat iemand inderdaad uren kan doorbrengen met een algemene beschouwing van zijn ellende en dat zelfs niet zonder aandoening. Maar toch is hij dan niet daar waar het geloof dat op rechtvaardiging aanwerkt, iemand brengt. Hij komt daar pas als hij in zijn gedachten tot specifieke zonden wordt gebracht die er in het verleden waren.

Het geloof dat werkzaam is tot rechtvaardigheid, zorgt ervoor dat de ziel op heel innige wijze ontvankelijk wordt. Wat de gelovige ziet, raakt zijn hart. Daaruit ontstaan in het verborgene die geringschatting en verfoeiing van zichzelf, de beschaamdheid en ook het wenen, treuren en kermen van de ziel tot de Heere. ‘Mijn hart druipt weg van treurigheid,’ Psalm 119:28. ‘Ik heb wel gehoord dat zich Efraïm beklagt’, Jeremia 31:18, wat betekent dat hij met een innig doorvoelde smart zijn toestand beweede. Hier wordt de ziel verbrijzeld en diep verootmoedigd voor de Heere. Als een worm kruipt hij voor de voetbank

van Gods voeten, met de meest innige begeerte: 'O, dat God naar een dode hond wilde omzien!' (vgl. 2 Samuël 9:8).

Het geloof dat werkzaam is tot rechtvaardigheid, laat de ziel daadwerkelijk en nadrukkelijk op een innige, geestelijke en in alle opzichten grondige wijze de bitterheid van de zonde smaken en ervaren. Daarover begeren de gelovigen de verzoening door Christus' bloed. In Jeremia 2:19 staat: 'Uw boosheid zal u kastijden en uw afkeringen zullen u straffen; weet dan en zie, dat het kwaad en bitter is dat gij de HEERE uw God verlaat.' Er zijn twee dingen die in het bijzonder deze bitterheid tot zo'n bittere smart maken. Allereerst is dat het zien van de schuld die begaan is tegen zo'n goedertieren, weldoende en barmhartige God. Daardoor spreekt de ziel zichzelf meerdere malen aan: 'Is dit nu je weldadigheid tegenover je Weldoener, Die in je ellende Zijn oog op je liet vallen en je toeriep: "Leef, ja leef!" Die je zo menigmaal weer in genade heeft aangenomen als je tot Hem terugkeerde! Die je nooit Zijn hulp weigerde! Die je tot op dit ogenblik met Zijn weldaden heeft achtervolgd! Vergeld je Hem dit alles

zo?’ Dit met nog meer andere zaken maakt de ziel bitter bedroefd, vooral als de Heilige Geest een bepaald woord met nadruk in het hart brengt. Bijvoorbeeld dit woord uit Jeremia 2:31: ‘O geslacht, aanmerkt gij toch het Woord des HEE-REN! Ben Ik Israël een woestijn geweest, of een land van uiterste donkerheid? Waarom zegt dan Mijn volk: Wij zijn heren, wij zullen niet meer tot U komen?’ Of: ‘Mij, de Springader van het levende water, hebben zij verlaten, om zichzelf gebroken bakken uit te houwen’ (vers 13). Welk een bittere smart dit veroorzaakt, weten zij het best die dit ondervonden hebben.

Het tweede dat deze bitterheid veroorzaakt, is een diep doorvoeld zien van wat de gelovige mist in de huidige tijd vergeleken met wat hij gewend was te genieten. De ziel herinnert zich dan wel hoe ze van tijd tot tijd de weergaloze schoonheid van Christus mocht zien, hoe ze onder Zijn schaduw mocht zitten, hoe ze Zijn liefelijke omhelzing mocht ondervinden door in Hem toegang te hebben tot de troon der genade. Maar nu moet ze eenzaam, in duisternis en ongetroost neerzitten! Wat een leed en een diep doorvoelde bitterheid dit veroorzaakt, is niet goed in woorden uit te

drukken.

Wij menen dat alle tijdgelovigen dit missen en altijd op een verborgen wijze met deze of gene slechte zaak verbonden blijven. Want als de bitterheid van de zonde werkelijk als zonde wordt geproefd, zorgt dat ervoor dat de ziel daarvan wordt gescheiden juist omdat het zonde is. Hoewel de tijdgelovigen ook wel een bittere droefheid over de zonde hebben, is dat alleen maar vanwege de droefheid die zij voelen vanwege een ontwaakt geweten of vanwege de straf die erop volgen zal. Maar het gaat hun nooit om de bitterheid van de zonde omdat het zonde is.

Het geloof dat werkzaam is tot rechtvaardigheid, verwekt in de ziel een zeer diepgaande, alomvattende en volkomen haat tegen alle zonde. Dat geldt zowel de meest geliefde boezemzonde als alle andere. De gelovige kan dan – en dit is de proef op de som – in zijn gebeden en schuldbelijdenissen als het ware in de tegenwoordigheid van God als de Kenner van het hart die zonden aan Hem voorleggen. Hij doet dit met de meest innige en oprechte begeerte dat die zonden gedood mogen worden. Het zou hem tot een groter

vermaak zijn als die verborgen zonden van het hart gedood werden dan als hem een hele wereld gegeven werd.

Over deze haat tegen de zonde valt wel wat te zeggen als we letten op de oorzaak en de gevolgen daarvan in het algemeen. Haat wordt namelijk gewoonlijk veroorzaakt door iets wat we ervaren als in strijd met onze natuur, of door een groot onrecht dat ons of onze beste vriend wordt aangedaan. Het gevolg is doorgaans een sterke emotie als we aan die kwestie of die persoon denken. Hierdoor ontstaat walging en afkeer en gaan we zorgvuldig alle gelegenheden vermijden om met die kwestie of die persoon te maken te krijgen. Zo gaat het ook toe in de haat tegenover de zonde; daarmee is de ziel werkzaam ter rechtvaardiging. De gelovigen beschouwen de zonde als iets wat niet bij hen past en niet met hun geheiligde natuur in overeenstemming is. De zonden zijn de doornen waarmee Christus gekroond werd en zo werden ze de moordenaars van hun Borg. Dat maakt dat hun ziel door het zien daarvan innerlijk bewogen wordt, dat ze de zonden verfoeien en bang zijn als er zich gelegenheden voordoen om te zondigen. Ze haten de zonde im-

mers als de hel. Zo lag het bij de psalmist toen hij zei: ‘Had ik naar ongerechtigheid met mijn hart gezien...,’ en dit is het waartoe zij die de Heere liefhebben, worden opgewekt, namelijk om het kwade te haten.

Het geloof dat werkzaam is tot rechtvaardigheid, stelt de ziel in staat om de zonde niet alleen in het algemeen te belijden maar ook tot belijdenis te komen van bepaalde zonden. Ze doet dat dan oprecht, onbekrompen en openhartig voor de Heere, zonder iets te willen verbergen of te verkleinen. Dat is ook geen wonder, want de ziel vindt het een heel innig genoeg als haar hart smelt door schaamte en als ze de zonden nog ernstiger voor kan stellen – zo dat al mogelijk was – door alle verzwarende omstandigheden te noemen. Het tegendeel wordt echter gevonden bij de tijdgelovigen. Bij hen wordt de belijdenis van schuld afgedwongen, en die is dus niet vrijwillig omdat ze met vrees vermengd is. Zo is het bij een onbetrouwbare koopman die niet wil dat men zijn boek inziet met daarin de schulden. Maar als het uit en door het geloof is, is de ziel bereidwillig. Daardoor zullen we ook kunnen merken dat hier-

aan dikwijls de vergeving wordt verbonden.

Het geloof dat werkzaam is tot rechtvaardigheid, brengt de ziel in een ootmoedige gestalte, zodat de gelovigen gaan bukken voor God. Ze erkennen dat alles wat Hij aan hen doen wil, volledig rechtvaardig en billijk is, zodat ze Gods rechtvaardigheid goedkeuren als Hij hen straft. Ook erkennen ze dat dit noodzakelijk is, opdat ze zullen zien dat de Heere niet op gelijke hoogte met hen staat. Dit brengt met zich mee dat ze zich vrijwillig veroordelen. Het is opmerkelijk dat dit zich doet gelden onder de ergste beproevingen, zoals blijkt uit Klaagliederen 1:18: ‘De HEERE is rechtvaardig, want ik ben Zijn mond weerspanning geweest.’

Het geloof dat werkzaam is tot rechtvaardigheid, zorgt ervoor dat de ziel – onder haar lasten gebukt, vermoeid, belast en beladen – tot een innig wenen over zichzelf komt, en tot een kermen en roepen vanuit de diepte van haar ellende, gepaard met onuitsprekelijke zuchtingen. Ze zegt dan eens: ‘Heb ik gezondigd, wat zal ik U doen, o Mensenhoeder?’ en dan weer: ‘Gij Zone Davids, ontferm U mijner’ Dan komt de ziel tot een plei-

ten op de belofte. Door de verborgen kracht die daardoor in de ziel komt, wordt dit pleiten een worstelen in de ziel met de Heere. De gelovigen moeten immers ontferming ondervinden en het woord van vergeving horen!

Het geloof dat werkzaam is tot rechtvaardigheid, leidt de ziel op de weg van genade. Deze weg heeft God de Vader uitgedacht en God de Zoon door Zijn bloed geopend, terwijl die door God de Heilige Geest wordt toegepast. Daardoor ziet de ziel door een hernieuwde verlichting de weg van ontkoming die enkel en alleen op vrije ontferming berust. Tegelijk wordt de ziel gewaar hoe ze zich verhoudt tegenover de drie goddelijke Personen in hun betrekking tot dit werk van genade. Maar we zullen dat nu niet omschrijven.

Het geloof dat werkzaam is tot rechtvaardiging, bepaalt de ziel in het bijzonder bij de Borg van het verbond, en dan vooral bij Zijn lijden tot volkomen voldoening van de goddelijke rechtvaardigheid. Zo zien de gelovigen Hem met verlichte ogen als het Lam van God Dat geslacht is en in Wiens bloed er zo'n kracht is dat het reinigt

van alle zonden. Ja, het neemt de zonden van de wereld weg.

Het geloof dat werkzaam is tot rechtvaardigheid, spreekt zich nu ten aanzien van Christus uit in een hartelijk kiezen van Hem. Daarbij erkent de ziel Zijn algenoegzaamheid en wenst zij met een innige begeerte Hem meer nabij te zijn. Zo zal de ziel in staat zijn om met Hem in gebedsonderhandeling te gaan.

Het geloof dat werkzaam is tot rechtvaardigheid, ervaart dat het door de vermelde werkzaamheden in de ziel versterkt wordt. Omdat het op Gods aanbieding ziet en Christus dichter bij zich heeft, komt de ziel tot een plechtige overdracht van al haar schuld aan Hem. Ze legt de hand van het geloof op Hem en roept uit: ‘Ik ben tienduizend talentponden schuldig, maar omdat U door God de enige Offerande tot verzoening geworden bent, draag ik mijn schuld aan U over. Ik grijp Uw volmaakte bloed ter verzoening aan om God te bevredigen en tot mijn rechtvaardigheid.’

Hierop heft de ziel zich op tot rechtvaardiging,

als ze door geloof tot God nadert. Ze ziet Hem aan als voldaan in Zijn Zoon op Wie ze haar schuld heeft overgedragen. Ze komt tot Hem met de grootste eerbied en ontvangt uit Zijn hand de vrijspraak.

Ten slotte keert het geloof dat op deze gezegende wijze tot rechtvaardigheid werkzaam is, tot de ziel in. Het toont aan het geweten de vrijspraak die ontvangen is na het omhelzen van Christus en het aangrijpen van Zijn bloed. Daarop ervaart de ziel vrede, verruiming in het hart, vertrouwen en kracht. Alle zielsvermogens samen worden werkzaam, en elk afzonderlijk wordt werkzaam overeenkomstig de weldaad die ze ontvangen hebben. Om niet al te uitvoerig te worden, kunnen wij deze werkzaamheden niet beschrijven, maar slechts een enkele opmerking daaraan toevoegen.

Allereerst moeten we opmerken dat een ziel tegenover de gewone zwakheden die haar aan kleven, haar vrede met God kan bewaren door op Jezus te zien, zonder al de genoemde zaken te moeten ondervinden. Deze worden namelijk meer ondervonden in de tijd dat de ziel struikelt

en daarna.

Als een ziel geen bijzondere schuld onder ogen krijgt, dienen we te weten dat ze ten aanzien van de verborgen afdwalingen ook op rechtvaardiging moet aanwerken

Ten slotte merken we op dat de ziel ten aanzien van elke zonde waarbij ze stilgezet wordt, op deze wijze dient te handelen.

Toepassing

Ziedaar, mijn geliefden, we hebben zo duidelijk als voor ons te doen mogelijk was, u laten zien wat het inhoudt te leven uit het geloof tot dagelijkse rechtvaardiging van de dagelijkse schuld waarmee wij al onze daden besmet zien.

Laten we nu alles dichterbij onszelf brengen, opdat we bij deze zaken nader mogen stilstaan.

1. Onherboren mens, wie u ook bent, kom wat dichterbij in de buurt van deze boodschap om uzelf in uw doen en laten en in uw godsdienstige handelingen van dichterbij te bezien. Ik hoop dat niemand onder ons zo vermetel en stekeblind is om te zeggen of te denken dat hij zijn hart en handen zó gezuiverd heeft dat hij geen zonden

meer heeft en zó ver gevorderd is dat hij in niets meer struikelt. We struikelen immers allen in heel veel dingen. Hij die zegt dat hij geen zonden meer heeft, bedriegt zich, ja de waarheid is niet in hem. Als het nu waar is dat wij allemaal onze zonden hebben, dan moeten we beseffen dat dit geen onschuldige zaak is, want God kan met zulke schepselen geen gemeenschap oefenen. Integendeel, Hij vertoort Zich heel vreselijk over de zonden. Daarom is mijn belangrijkste vraag – en ik verzoek u die te beantwoorden: *Hoe gaat u met uw schuld om?*

Hebt u een gezicht op de zonde zoals ze werkelijk is en zich aan u vertoont? Ziet u daardoor dat de zonde de meest hatelijke en verdoemelijke zaak is die er op de aardbodem is te vinden? Want ze maakt de aarde tot een tweede hel en de mensen tot lijfeigenen van de satan. Ziet u dat alles wat de zonde belooft en geeft, ten slotte niets meer betekent dan zandsteentjes in de mond? Niets meer dan een gal en alssem van bitterheid? Niets meer dan smart, ontzetting en wroeging in de ziel? Ziet u hoe onbetamelijk het is om tegen zo'n majesteitelijke en goedertieren God

te zondigen, en tegen zo'n heilige en goede wet? Mijn geliefden, graaf nu diep in uw hart, ga dit na en zie of u zo'n gezicht op de zonde hebt. En dan gaat het niet alleen om heel grote en ernstige zonden, en niet alleen om de zonden van anderen, maar het gaat om uw eigen zonden, tot de geringste toe. Ja, het gaat om uw boezemzonden die uw hart het meest in het gevlij komen. Wat denkt u hiervan? Hebt u dit? Als u dat gezicht op de zonde niet hebt, kunt u met uw hart nooit geloven tot rechtvaardiging en kunt u ook nooit de zonde de dienst opzeggen.

Zegt u dat u uw zonden ziet, dan vraag ik u wat dit voor een gezicht is. Wordt u erdoor stilgezet en in beslag genomen, zodat u er niet meer tussenuit kunt? Worden uw zonden u hierdoor steeds voor ogen gesteld? Liggen ze daardoor als een last op uw schouders en blijven ze als het ware op uw nek drukken? Wordt uw hart erdoor geraakt zodat u zich verbergt en eenzame plaatsen opzoekt om er bitter over te huilen? Ziet u dat, vrouw, van uw man? En man, ziet u dat uw vrouw zich afzondert om te kermen en te weeklagen? Ziet u dat, ouders, van uw kinderen? En als

het verborgen blijft, belijdt u dat dan om het voor de Heere neer te leggen en te zeggen: ‘Ik heb gezondigd, ik zal mijn Rechter te voet vallen en om genade bidden’? Als u hiervan niets weet, mijn vrienden, dan is uw geloof nooit op de goede wijze werkzaam geweest, en hebt u geen waar zaligmakend geloof.

Misschien zegt u: ‘Ja, van die zaken schijn ik ook kennis te hebben’. Dan is mijn laatste vraag: ‘Wel, wat is het ten slotte dat u vrede geeft in het hart? Slijt uw droefheid uit zichzelf weer uit? Wordt uw schuld door uw eigen tranen afgewassen? Maakt u een gevolgtrekking gebaseerd op uw redenering?’ Dan ziet het er slecht uit! Maar misschien kunt u zeggen: ‘O nee, hoewel ik bid, zucht en treur, ze blijven als een zware last en een zwaar pak op mijn ziel drukken. Ik raak ze niet kwijt, totdat God me met Zijn eigen licht op Zijn weg van genade leidt, en Hij Zijn Zoon in mijn ziel openbaart als het Lam Gods Dat de zonde der wereld wegneemt. Ik raak ze niet kwijt tot ik al mijn schuld op Hem overdraag als het enige Slachtoffer voor de zonde. Ik raak ze niet kwijt tot ik opnieuw Zijn borgbloed aanneem, op mijn

geweten toepas en het ermee bespreng. Ik raak ze niet kwijt tot ik in dat bloed inga als de geopende fontein tegen de zonde en de onreinheid.' Dan kunt u gerust zijn.

Mijn geliefden, u hebt nu kunnen zien dat velen van u ondanks de dagelijkse zonden toch niet zo bezig zijn om de schuld weg te nemen. O, dat u hieraan toch echt ontdekt mag worden en hiernaar leert verlangen!

2. Kinderen van God, u hebt door het onderzoeken van de genoemde zaken en ook door de kenmerken kunnen zien dat u met het hart gelooft tot rechtvaardiging van uw dagelijkse zonden. Ook hebt u gezien hoe men hiervoor werkzaam moet zijn. Ik zal u daarom geen andere zaken voorhouden, omdat u zichzelf ervan bewust bent dat in deze weg uw leven gevonden wordt. Ik wil u alleen enkele zaken van het hart in de vorm van vragen en antwoorden voorhouden. Let er dan op of uw toestand daar ook bij genoemd wordt.

a. Moet men dan altijd juist in die volgorde te werk gaan, en bij elke fase zo lang blijven stilstaan totdat die bijzondere schuld wordt weg-

genomen? Dat zal verwarring en grote verlegenheid in het bevindelijke leven veroorzaken. God schenkt immers dan niet direct de vergeving; en de ziel moet vóór ze verootmoedigd wordt, menigmaal lang tobben met een onboetvaardig hart. En er worden zo ook onnoemelijk veel zonden begaan tussen het begaan van die bijzondere schuld en de vergeving.

Als antwoord het volgende.

- We zeggen juist niet dat u lange tijd nodig hebt. We hebben ter wille van de ordening de zaken tot verschillende bijzondere delen teruggebracht. Iemand kan echter, ja zal menigmaal in korte tijd meemaken wat wij hier gezegd hebben. Jezus behoeft Zich maar om te keren en naar zo iemand te zien, en alles wat we hier gezegd hebben, gebeurt direct.
- De volgorde die we hebben aangehouden, moet wel zo ervaren worden. God leert ons immers geen andere weg in Zijn Woord dan dat we door verootmoediging en met een gebroken geest tot het bloed van Jezus komen.
- Hoewel er vele zonden tussenbeide kunnen komen, zal het geen verwarring of verlegenheid

geven, omdat u moet bedenken dat de onverzochende schuld waarover we gesproken hebben, voor een groot deel de oorzaak van de andere zonden is. Als u ten aanzien van die schuld verzoening vindt, zullen ook de andere zonden uitgedelgd worden.

b. Maar iemand kan zeggen: Ik merk wel dat ik momenteel in duisternis verkeer en me geestelijk dood voel, maar toch weet ik niet van een bepaalde bijzondere schuld die daarvan de oorzaak kan zijn. Ik weet ook dat de Heere Zich niet verbergt vanwege de gewone zwakheden. Wat moet ik nu doen?

Als antwoord dient het volgende.

- U moet wel een vrij grote nauwgezetheid hebben voor u zo vrijmoedig durft te zeggen dat er tussen u en de Heere niets anders ligt dan uw gewone zwakheden. Wij zijn zo blind en onopmerkzaam dat er heel wat kan omgaan waarvan wij ons niet bewust zijn. Denk hier nog eens over na!
- Het is waar: de Heere verbergt Zich niet vanwege de gewone zwakheden van Zijn kinde-

ren, maar Hij gedenkt welk maaksel zij zijn. Maar ondertussen is het ook waar dat die gewone zwakheden voor u tot een bijzondere schuld zullen worden als u ze niet betreurd hebt en daadwerkelijk verzoening hebt gezocht voor het afzwerven van uw hart en uw platvloersheid, voor uw lusteloosheid en uw geestelijk dode gestalte. Dan zullen die voor u een bijzondere schuld betekenen, en de Heere zal Zich verbergen.

- Het is uw plicht om in deze omstandigheid aan te houden in het bidden en in uw verootmoediging, totdat u weer toegelaten wordt om dichter bij de Heere te zijn. Dat moet u doen, ook als u geen enkele verandering bespeurt.

c. Een derde zal vragen: Moet men zo voortdurend met zijn schuld werkzaam zijn zoals u beschreven hebt? Dan moet men steeds weer hetzelfde doen, terwijl men toch ook andere godsdienstige plichten moet waarnemen, zoals: van Jezus gebruikmaken tot heiligmaking, wijsheid en een volkomen verlossing, en toch ook tot rechtvaardigmaking; verder men moet toch ook bidden zonder ophouden?

Als antwoord dient het volgende.

- Zolang wij schuld hebben, moeten we werkzaam zijn om die weg te nemen. Als u geen schuld hebt, kunt u ermee ophouden op deze wijze door geloof te leven om uw schuld weg te nemen. Maar als u schuld hebt en die wordt veronachtzaamd, zult u zich achteraf ernstig beklagen.
- Men moet het ene doen, en het andere niet nalaten, wat betekent dat u van Jezus zowel in het ene als in het andere opzicht gebruik moet maken. Maar u moet wel weten dat wij nooit op de goede manier tot heiligmaking werkzaam kunnen zijn dan alleen vanuit de dagelijkse rechtvaardiging. Dat betekent dat tussen beide verrichtingen onze schuld op ons rust. Daarom is het goed als we ernaar staan om daarover eerst verootmoedigd te worden en het bloed van Jezus aan te wenden tot reiniging van ons geweten. Als we dat gedaan hebben, kunnen we met Christus werkzaam zijn tot heiligmaking op de wijze die we u meer dan eens beschreven hebben.

Als we zien op de geloofsoefeningen, zullen

we daarin echter ook veel gebreken zien. Daarom is het steeds opnieuw nodig – zoals we dat beschreven hebben – werkzaam te zijn om de schuld weg te nemen die aan onze heilige verichtingen kleeft. En al moest u steeds hetzelfde doen, omdat u het niet zo afdoende deed, en al moet u dat nu weer doen, wat schaadt u dat? Hebt u het goed, als u op uw plek blijft staan?

d. Weer een ander zal zeggen: Ik zie mijn schuld wel, maar ik kan niet tot verootmoediging komen, en evenmin tot het overdragen van mijn schuld aan Jezus.

Als antwoord dient het volgende.

- Misschien zoekt u de verootmoediging niet op de goede wijze langs de weg van het Evangelie. Als u hier zoekt, zult u vinden, want dan zal de Heere het stenen hart wegnemen en een vlezen hart geven.
- Wees niet moedeloos in het staan op deze weg. Als u nú niet hebt kunnen doen wat u had gewild, wordt het u misschien gegeven vóór er een uur voorbij is.

e. Ten slotte zal iemand – om er niet meer aan toe te voegen – opmerken: Er zijn zonden waarvoor ik verzoening gezocht en gevonden heb, maar toch komen ze naderhand weer naar voren. Wat moet ik daarvan denken?

Als antwoord dient het volgende.

- Er overkomt u niets vreemds. De bijbelheiligen hebben het ook ondervonden; zie Psalm 25:7 en Job 13:26.
- Dat is nog geen teken dat die zonden niet vergeven zijn. Maar de Heere wil u daardoor in de laagte houden en u bewaren voor uitspattende zonden.

Welnu, kinderen van God, als u wat deze dingen betreft door het geloof mag leven, zal dat u geestelijk levend houden. Het zal u ook steeds – als een maaltijd – vrede in de ziel schenken. God Zelf make u en mij daartoe bereidwillig!

AMEN

Ja, ik wens abonnee te worden op de Reveil-serie.

Naam:

.....

Adres:

.....

Postcode:

.....

Plaats:

.....

Zendt u tevens een proefnummer aan:

Naam:

.....

Adres:

.....

Postcode

.....

Plaats:

.....

.....
(Handtekening)

In open envelop zonder postzegel zenden aan:

Pieters Grafisch Bedrijf bv
Antwoordnummer 5
4500 WC GROEDE

Uitgave
STICHTING “SMYTEGELT-FONDS”

REVERIEIL-SERIE

Voorzitter
Ds. J. Westerink, Urk

Secretariaat
Heereweg 7, 2161 AB Lisse.

Vrije giften en abonnementsgeld
storten op ING Bank nr: 581492
t.n.v. Penningmeester
“Smytegeltfonds”, Scherpenzeel

Abonnement: € 9,- per jaar (10 ex.)

Opgave nieuwe abonnees en adreswijzigingen
(bij voorkeur schriftelijk) aan:

Pieters Grafisch Bedrijf bv,
Postbus 12,
4503 ZG GROEDE

of per e-mail: reveil@pietersgroede.nl
www.reveilserie.nl